

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.02.017>

УДК 346.5

А.Г. БОБКОВА, академік НАПрН України, д-р юрид. наук, проф.
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна
 orcid.org/0000-0002-0834-7514

ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Ключові слова: правові дослідження, економіка, результати дослідження, практична значимість, використання результатів, напрями підвищення рівня.

Розглянуто стан використання результатів правових досліджень у сфері економіки на основі аналізування авторефератів зі спеціальності «право», нормативно-правових актів щодо підготовки докторів філософії та докторів наук і відповідної наукової літератури. Запропоновано напрями підвищення практичної цінності результатів правових досліджень у сфері економіки та використання таких результатів у нормотворчій діяльності, зокрема шляхом розроблення та ухвалення державної цільової міжгалузевої програми правових досліджень у сфері економіки.

Наше суспільство постало перед черговим новим реформуванням соціально-економічних відносин, що супроводжуватиметься змінами чинного законодавства, якщо взяти за аксіому заяви новообраного Президента України стосовно перезавантаження системи відносин відповідно до закону. При цьому реформування будь-якої сфери суспільних відносин безпосередньо чи опосередковано пов'язано зі сферою економіки. Так, медична реформа змінює права і обов'язки суб'єктів медичної діяльності, реформа місцевого самоврядування розширює господарську компетенцію органів місцевого самоврядування, продовження пенсійної реформи вимагає покладання нових обов'язків на суб'єктів господарювання, реалізація мовної політики держави передбачає додаткові вимоги до суб'єктів телекомунікаційної та суміжних з нею видів діяльності тощо.

Важливою вимогою до підготовки, ухвалення, зміни нормативно-правових актів у сфері економіки, щодо сукупності яких у науковій літературі зустрічається визначення «економічне законодавство», є дотримання принципів регуляторної політики, серед яких: доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість і урахування громадської думки [1]. Забезпечити дотримання названих принципів можливо за умови науково-практичного обґрунтування оновлень законодавства, що вказує на значущість для цього процесу використання результатів юридичної науки.

Практична цінність результатів юридичної науки відображається в авторефератах, де, як правило, йдеться про можливість використання таких результатів у законотворчій діяльності, у правозастосовній практиці, під час підготовки підручників, навчальних посібників, викладання відповідних навчальних дисциплін. Серед зазначеного вище найвагомими можна вважати результати досліджень, на

основі яких вносяться пропозиції до господарського та іншого законодавства. Проте аналіз представлених в авторефератах пропозицій свідчить, що в багатьох випадках вони мають фрагментарний характер, не враховують складність і багаторівневність законодавства й лише частково враховують принципи регуляторної політики.

Орієнтація результатів юридичної науки на їхнє практичне використання закладена у кількох нормативно-правових актах, що регулюють загальні відносини атестації здобувачів наукових ступенів, серед яких: постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 № 1059 «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду», наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Однак порядок використання результатів юридичної науки потребує уточнення, що зумовлено відсутністю визначеності правової цінності зазначених результатів, зокрема для оновлення законодавства.

У науковій літературі питання щодо використання результатів правових досліджень для нормотворчої діяльності неодноразово піднімали такі вчені: Г.Л. Знаменський [2], О.Р. Зельдіна [3], О.П. Подцерковний і О.А. Беяневич [4] та ін. Найчастіше на це звертав увагу академік В.К. Мамутов, зокрема, він писав: «...часто вчені вважають, що їхні обов'язки завершуються публікацією рекомендацій про те, що потрібно було б зробити. Проте важливо не лише обґрунтувати, що треба зробити, але й показати, як це зробити» [5, с. 27]. Неодноразово до питань використання результатів юридичної науки зверталась і авторка [6—8, с. 16—23]. Водночас відсутність будь-яких змін стосовно використання результатів правових досліджень, з одного боку, й анонсування нової хвилі реформування суспільних відносин зі зміною законодавства, з другого боку, змушує ще раз звернутись до подальшої конкретизації цих питань.

Наведене вище вказує на актуальність заявленої теми дослідження, **метою** якого є об-

ґрунтування пропозицій щодо підвищення рівня використання результатів правових досліджень з урахуванням їхньої практичної цінності.

Можливості використання зазначених результатів для оновлення законодавства залежать від відповідності таких результатів потребам законодавчої чи правозастосовної практики, тобто від їхнього практичного значення. У нормативно-правових актах питання практичного значення результатів наукових досліджень, у тому числі і правових, урегульовано дещо по-різному і не завжди конкретно. Так, відповідно до Порядку присудження наукових ступенів, практична цінність результатів дисертації має бути визначена вищим навчальним закладом або науковою установою, у якій виконувалась дисертаційна робота або до якої був прикріплений здобувач, під час проведення попередньої експертизи дисертації та зафіксована у відповідному висновку (п. 16 Порядку).

У Положенні про спеціалізовану вчену раду практична цінність результатів дослідження розглядається тільки у контексті закріплення процедури захисту дисертації: «...учений секретар оголошує висновок організації, де виконувалась дисертація або до якої був прикріплений здобувач, відгуки на дисертацію про її наукову і практичну цінність і на автореферат» (п. 4.5 Положення).

Проте під час встановлення вимог до відгуку опонентів у п. 3.8 названого Положення не передбачено інформації щодо практичної цінності результатів дисертаційного дослідження, а лише зазначено, що у відгуку визначаються ступінь актуальності обраної теми, обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхні достовірність і новизна, повнота викладу в опублікованих працях, а також робиться висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Такий підхід до процедури захисту негативно впливає на мотивацію здобувачів щодо орієнтації своїх наукових результатів на їхнє практичне утілення, зокрема в нормотворчій діяльності, що знаходить підтвердження в авторефератах, де може бути достатньо теоретичних висновків, проте обмаль конкретних пропозицій до законодавства на основі таких висновків.

Ще один крок у цьому ж напрямі, на жаль, зроблено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», яким фактично визначено загальне правило щодо необов'язковості практичного значення отриманих результатів. На це вказує аналіз змісту п. 2, 8 і 10 цього документа, де наявність практичного значення визначається як можлива. Такий підхід є неприпустимим як для результатів господарсько-правових досліджень, так і для багатьох інших спеціальностей, оскільки складно назвати таку галузь законодавства, де відсутня потреба у науковому забезпеченні удосконалення її нормативно-правових актів.

Окремо розглянемо постанову Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». У цьому документі позитивним є те, що «здобуття ступеня доктора філософії передбачає набуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення», тобто практичне значення результатів дослідження визнано однією з ознак набуття ступеня доктора філософії. Крім того, у цьому документі прописано, що на практичне значення результатів дисертації має звертатись увага під час проведення попередньої експертизи дисертації та підготовки висновку рецензентами, проте оцінювання такого значення результатів дисертації не передбачено для відгуків керівника здобувача і опонентів, а також не з'ясовується на засіданні ради, що є неприйнятним для результатів правових досліджень, а тим більше щодо економічних відносин, бо знижуватиме мотивацію здобувачів на упродовження їхніх наукових результатів і сприятиме ще більшому відриву теоретичних висновків від їх практичного втілення.

Таким чином, у нормативно-правових актах щодо підготовки фахівців освітньо-наукового / освітньо-творчого рівня певною мірою закріплено положення щодо практичного значення результатів наукових досліджень, але

в них відсутні вимоги стосовно використання таких результатів, що особливо важливо для правових досліджень, практичне значення яких найчастіше полягає в підготовці пропозицій для оновлення законодавства.

Орієнтиром для удосконалення використання результатів правових досліджень можуть бути слова академіка НАН України В.К. Мамутова, який стверджував, що «уся правотворча діяльність держави повинна спиратися на науку, на результати та висновки наукових досліджень. Потрібно посилити роль економічних і юридичних наук у законодавчому забезпеченні економічної політики. Тільки за такого підходу можна зробити так, щоб закони були ефективними, відбивали реальні вимоги соціально-економічного розвитку і сприяли йому» [5, с. 26].

Для підвищення рівня використання результатів правових досліджень важливо на початку організувати координацію таких досліджень, зважаючи на щорічне залучення до цього процесу більше тисячі науковців (у 2017 р. — 1212, у 2018 р. — 1040 [9, с. 4]), а також, що теми дублюються як у межах однієї галузі юридичної науки, так і в різних галузях. До того ж тематика таких досліджень обирається, як правило, незалежно від затверджених стратегій за різними напрямками соціально-економічного розвитку, планів законодавчої діяльності Верховної Ради України, планів пріоритетних дій Уряду, планів удосконалення нормативно-правових актів відповідних центральних органів державної влади.

Особливої актуальності координація правових досліджень набуває зараз, коли суспільство може опинитись на зламі чинного економічного законодавства і його реформуванні без належного наукового обґрунтування.

Для такої координації, з урахуванням раніше запропонованого щодо господарсько-правових досліджень [7, с. 22—24], доцільно ухвалити державну цільову міжгалузеву програму правових досліджень у сфері економіки на основі Законів України «Про державні цільові програми», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Євро-

пейського Союзу» та інших нормативно-правових актів.

На необхідність розроблення зазначеної державної цільової програми вказують і численні програмні документи щодо соціально-економічного розвитку країни, реалізація яких залежить від певного правового забезпечення. Серед таких документів: «Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020», «Цілі Сталого Розвитку: Україна» (Національна доповідь 2017), «Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2018—2020 роки», «Угода про асоціацію між Україною і Європейським Союзом», «Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плани пріоритетних дій Уряду» тощо.

Завданнями цієї державної програми можуть бути:

- виявлення пріоритетних напрямів правових досліджень у сфері економіки з урахуванням ухвалених раніше програмних документів та строків їхньої реалізації;
- забезпечення концентрації фінансових та інших ресурсів, наукового потенціалу на розробленні першочергових для суспільства і держави правових засад економічних відносин;
- координація правових досліджень учених різних закладів вищої освіти, науково-дослідних організацій щодо правового забезпечення реалізації відповідних програм і планів;
- уведення обов'язкової наукової експертизи нормативно-правових актів ученими, що провадять наукові дослідження за відповідними пріоритетними напрямками;
- визначення порядку залучення вчених до виконання правових досліджень у сфері економіки, відповідно до переліку пріоритетних напрямів таких досліджень за рахунок бюджетних коштів;
- розроблення вимог щодо права на бюджетне фінансування таких правових досліджень, у тому числі і в межах заробітної плати, лише за переліком пріоритетних напрямів цих досліджень і вимог до практичного втілення результатів таких досліджень, обов'язково у формі проекту нормативно-правового акта чи змін і доповнень до нього;
- створення банку результатів правових досліджень у сфері економіки та підтримання актуального стану інформації в такому банку з покладанням відповідних обов'язків на Департамент розвитку підприємництва та регу-

ляторної політики Міністерства економічного розвитку і торгівлі України;

- розроблення порядку упровадження результатів таких досліджень у правотворчу і правозастосовну практику як обов'язкової вимоги підтвердження практичного значення цих результатів;
- визначення джерел фінансування правових досліджень у сфері економіки, серед яких потрібно передбачити кошти державного бюджету у разі проведення досліджень відповідно до переліку пріоритетних напрямів, місцевих бюджетів та інших незаборонених джерел фінансування.

Така державна цільова програма може бути підготовлена на десять років, але корегуватись щорічно з урахуванням змін і доповнень до ухвалених програмних документів, їх строків, фінансування тощо.

Ухвалення такої програми сприятиме як практичній цінності правових досліджень у сфері економіки, так і підвищенню рівня використання результатів.

Наступним кроком до підвищення рівня використання у законотворчій діяльності результатів юридичної науки щодо економічних відносин може бути встановлення вимог до проведення даних наукових досліджень та їхніх результатів. Запровадження таких вимог обумовлено тим, що законодавство — це особливе правове явище, що має вплив на кожного в країні, і безсумнівно, вимоги до юридичної науки мають бути набагато вищими.

За основу до цих вимог доцільно взяти положення Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» як єдиного закону, де визначено вимоги до підготовки й ухвалення нормативно-правових актів. Дані вимоги до наукового дослідження можуть включати для здобувача такі обов'язкові етапи: 1) визначити та проаналізувати проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання господарських відносин, а також оцінити важливість цієї проблеми; 2) обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів і потребує державного регулювання; 3) обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою чинних регуляторних актів, та розглянути можливість унесення змін до них; 4) визначити очікувані результати

ухвалення запропонованого регуляторного акта, у тому числі здійснити розрахунок очікуваних витрат та вигоди суб'єктів господарювання, громадян і держави внаслідок дії регуляторного акта; 5) визначити цілі державного регулювання; 6) визначити та оцінити усі прийнятні альтернативні способи досягнення встановлених цілей, зокрема ті, що не передбачають безпосереднього державного регулювання господарських відносин; 7) аргументувати переваги обраного способу досягнення встановлених цілей; 8) описати механізми і заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом ухвалення запропонованого регуляторного акта; 9) обґрунтувати можливість досягнення встановлених цілей у разі ухвалення запропонованого регуляторного акта; 10) обґрунтовано довести, що досягнення запропонованим регуляторним актом установлених цілей є можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян і держави; 11) обґрунтовано довести, що вигоди, які виникатимуть унаслідок дії запропонованого регуляторного акта, виправдовують відповідні витрати у випадку, якщо витрати та / або вигоди не можуть бути кількісно визначені; 12) оцінити можливість упровадження та виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, котрі повинні упроваджувати або виконувати ці вимоги; 13) оцінити ризик впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта; 14) обґрунтувати запропонований строк чинності регуляторного акта; 15) визначити показники результативності регуляторного акта; 16) визначити заходи, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта у разі його ухвалення.

Проходження зазначених етапів у процесі правового дослідження у сфері економіки дасть змогу вивести на новий високий рівень результати таких досліджень, їхнє практичне значення та використання цих результатів у нормотворчій діяльності.

Ще одним чинником, здатним позитивно вплинути на використання результатів правових досліджень у сфері економіки, може бути вимога щодо застосування під час підготовки пропозицій щодо оновлення законо-

давства «пакетного» принципу, основною метою якого є забезпечення комплексного регулювання (змін) певної сфери суспільних відносин. До того ж, за основу такої вимоги можуть бути взяті «Методические рекомендации по применению «пакетного» принципа подготовки и принятия (издания) проектов нормативных правовых актов», затверджені наказом директора Національного центру законопроектної діяльності при Президентіві Республіки Білорусь від 10.08.2006 № 33 [10].

У цьому документі надаються визначення «пакетного» принципу підготовки й ухвалення (видання) нормативно-правових актів, «пакетного» принципу підготовки й ухвалення (видання) проектів законів та інших законодавчих актів, «пакета» проектів законів і (або) інших законодавчих актів, проекту основного закону (законодавчого акта); окреслено підстави застосування «пакетного» принципу; зміст «пакета» проектів, строки і порядки підготовки такого «пакета» тощо.

Застосування «пакетного» принципу під час напрацювання результатів правових досліджень у сфері економіки, крім забезпечення комплексного підходу до удосконалення економічного законодавства, сприятиме зменшенню в наукових дослідженнях «закономанії», коли в одній дисертації пропонується ухвалення двох і більше нормативно-правових актів (зокрема законів) без їхнього належного обґрунтування та зв'язку із чинним законодавством.

У науці господарського права напрацьовано і інші методологічні засади щодо модернізації економічного законодавства, які повинні стати підґрунтям для проведення правових досліджень у сфері економіки, отримання результатів, їхньої практичної цінності і використання цих результатів у правотворчій практиці [11]. Серед таких напрацювань значущою є теорія щодо методу господарського права, знання якої вимагає від здобувачів звертати увагу поряд із обґрунтуванням наукових результатів на сукупність прийомів, способів (засобів, методів, принципів), необхідних для їхнього упровадження на практиці задля забезпечення рівного підпорядкування учасників господарських відносин правовому господарському порядку.

Таким чином, для підвищення рівня використання результатів юридичної науки що-

до економічних відносин, з урахуванням практичної цінності цих результатів, пропонується:

- визнати практичну цінність і використання наукових результатів критеріями як самої дисертації, так і процесу її захисту, для чого розробити і внести відповідні зміни до нормативно-правових актів, що регулюють процес атестації здобувачів вищої кваліфікації;

- організувати і забезпечити координацію правових досліджень у сфері економіки, для чого розробити і затвердити законом відповідну державну цільову міжгалузеву програму, у якій передбачити завдання програми, виконавців, механізм її реалізації, джерела фінансування, результати виконання тощо;

- встановити вимогу до проведення правових досліджень у сфері економіки, результатів таких досліджень та їх використання, що ґрунтуються на положеннях Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», для чого розробити окремий нормативно-правовий акт;

— закріпити вимогу щодо застосування у ході підготовки пропозицій з оновлення законодавства «пакетного» принципу підготовки й ухвалення (видання) нормативно-правових актів, підготовки проектів нормативно-правових актів із забезпеченням оптимального співвідношення законів і підзаконних актів.

Упровадження зазначених вище пропозицій сприятиме підвищенню рівня практичної цінності результатів правових досліджень у сфері економіки та використання таких результатів під час оновлення (реформування) економічного законодавства і буде гарантією дотримання усіма суб'єктами принципів регуляторної політики, серед яких: доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість і врахування громадської думки.

Подальші дослідження за цією темою доцільно присвятити розробленню змісту запропонованої державної цільової міжгалузеві програми, у якій закріпити і конкретизувати усі наведені пропозиції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 9. Ст. 79.
2. Знаменский Г.Л. Совершенствование хозяйственного законодательства: цель и средства. Киев: Наук. думка, 1980. 183 с.
3. Зельдіна О., Гришко В. Поняття і напрями модернізації господарського законодавства. *Юридична Україна*. 2015. № 7—8. С. 58—61.
4. Подцерковний О.П., Беяневич О.А. Кодифікація економічного законодавства — вдосконалення на основі закордонного досвіду і аналізу вітчизняного законодавства. *Голос України*. 13.04.2016. URL: <http://www.golos.com.ua/article/267038> (дата звернення: 30.03.2019).
5. Мамутов В.К. Посилити вплив академічної науки на формування економічного законодавства. *Вісник НАН України*. 2012. № 7. С. 26—30.
6. Бобкова А.Г. Щодо підготовки фахівців освітньо-наукового і наукового рівнів вищої юридичної освіти. *Правничий часопис Донецького університету*. 2015. № 1/2 (32). С. 121—124.
7. Бобкова А.Г. Щодо координації господарсько-правових досліджень та впровадження їх результатів. *Актуальні проблеми господарського права і господарського процесу: Матеріали круглого столу* (м. Київ, 9 лист. 2018 р.). Київ: Ліра, 2018. 260 с.
8. Бобкова А.Г. Практична цінність результатів господарсько-правових досліджень. *Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова: Матеріали круглого столу* (м. Київ, 8 лют. 2019 р.). 2019. 264 с.
9. Перелік тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права (затверджених у 2018 р.). Харків: Право, 2019. 290 с.
10. Методические рекомендации по применению «пакетного» принципа подготовки и принятия (издания) проектов нормативных правовых актов: Приказ директора Национального центра законопроектной деятельности при Президенте Республики Беларусь от 10.08.2006 № 33. URL: <http://center.gov.by/normotvorcheskaya-deyatelnost/podgotovka-proektov-normativny-h-pra/metodicheskoe-rukovodstvo-podgotovko> (дата звернення: 03.03.2019).
11. Концепция модернизации хозяйственного законодательства на базе Хозяйственного кодекса Украины (проект). *Економіка та право*. 2006. № 2. С. 5—16.

Надійшла 12.04.2019

REFERENCES

1. Pro zasady derzhavnoi rehuliatornoi polityky u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 11.09.2003 No. 1160-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2004. No. 9. Art. 79 [in Ukrainian].
2. Znamenskij G.L. Sovershenstvovanie hozhajstvennogo zakonodatel'stva: cel' i sredstva. Kiev: Nauk. dumka, 1980. 183 p. [in Russian].
3. Zeldina O., Hryshko V. Poniattia i napriamy modernizatsii hospodarskoho zakonodavstva. *Yurydychna Ukraina*. 2015. No. 7-8. P. 58-61 [in Ukrainian].
4. Podtserkovnyi O.P., Belianevych O.A. Kodyfikatsiia ekonomichnoho zakonodavstva — vdoskonalennia na osnovi zakordonnoho dosvidu i analizu vitchyznianoho zakonodavstva. *Holos Ukrainy*. 13.04.2016. URL: <http://www.golos.com.ua/article/267038> [in Ukrainian].
5. Mamutov V.K. Posylyty vplyv akademichnoi nauky na formuvannia ekonomichnoho zakonodavstva. *Visnyk NAN Ukrainy*. 2012. No. 7. P. 26-30 [in Ukrainian].
6. Bobkova A.H. Shchodo pidgotovky fakhivtsiv osvितno-naukovoho i naukovoho rivniv vyshchoi yurydychnoi osvity. *Pravnychi chasopys Donetskoho universytetu*. 2015. No. 1/2 (32). P. 121-124 [in Ukrainian].
7. Bobkova A.H. Shchodo koordynatsii hospodarsko-pravovykh doslidzhen ta vprovadzhennia yikh rezultativ. *Aktualni problemy hospodarskoho prava i hospodarskoho protsesu: Materialy kruhloho stolu* (Kyiv, 9 lystopada 2018 r.). Kyiv, Lira. 2018. 260 p. [in Ukrainian].
8. Bobkova A.H. Praktychna tsinnist rezultativ hospodarsko-pravovykh doslidzhen. *Pershi naukovi chytannia pamiaty akademika V.K. Mamutova: Materialy kruhloho stolu* (Kyiv, 8 liutoho 2019 r.). 2019. 264 p. [in Ukrainian].
9. Perelik tem dysertatsiinykh doslidzhen z problem derzhavy i prava (zatverdzhennykh u 2018 r.). Kharkov: Pravo, 2019. 290 p. [in Ukrainian].
10. Metodicheskie rekomendatsii po primeneniju "paketnogo" principa podgotovki i prinjatija (izdaniya) proektov normativnykh pravovykh aktov: Prikaz direktora Nacional'nogo centra zakonoproektnoj dejatel'nosti pri Prezidente Respubliki Belarus' ot 10.08.2006 No. 33. URL: <http://center.gov.by/normotvorcheskaya-deyatelnost/podgotovka-proektov-normativnyh-pra/metodicheskoe-rukovodstvo-podgotovko> [in Russian].
11. Konceptija modernizatsii hozhajstvennogo zakonodatel'stva na baze Hozhajstvennogo kodeksa Ukrainy (proekt). *Economics and Law*. 2006. No. 2. P. 5-16 [in Russian].

Received 12.04.2019

A.G. Bobkova

Донецкий национальный университет имени Василя Стуса, г. Винница, Украина

ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ РЕЗУЛЬТАТОВ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В СФЕРЕ ЭКОНОМИКИ

Рассмотрено состояние использования результатов правовых исследований в сфере экономики на основе анализа авторефератов по специальности «право», нормативно-правовых актов по подготовке докторов философии и докторов наук и соответствующей научной литературы. Предложены направления повышения практической ценности результатов правовых исследований в сфере экономики и использования таких результатов в нормотворческой деятельности, в частности, путем разработки и принятия государственной целевой межотраслевой программы правовых исследований в сфере экономики.

Ключевые слова: правовые исследования, экономика, результаты исследования, практическая значимость, использование результатов, направления повышения уровня.

A.G. Bobkova

Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnitsa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0834-7514

ON USE OF THE RESULTS OF LEGAL RESEARCH IN ECONOMY

The article considers the state of use of the results of legal research in the field of economics on the basis of the analysis of abstracts on the specialty "law" and found that the overwhelming majority of such results are aimed at updating legislation. The normative-legal acts concerning preparation of doctors of philosophy and doctors of sciences concerning such signs of scientific results as practical value and the possibility of their use in normative activity and the corresponding problems have been analysed. Attention is drawn to scientific literature on the impact of the results of legal research on norm-setting activities and emphasizes the lack of correlation between them.

Are proposed ways to increase the practical value of the results of legal research in the field of economics and the use of such results in normative activities. Among such areas is the coordination of such research by developing and adopting a state target interbranch program of legal research in the field of economics, clarifying the legal principles for adopting such a program, clarifying its objectives, terms of action.

The following direction is justified by the establishment of requirements for conducting such research and their results on the basis of the provisions of the Law of Ukraine "On the Principles of State Regulatory Policy in the Field of Economic Activity", in particular on the mandatory stages of elaboration of the existing normative and legal acts and the justification for their updating or adoption of new normative legal act.

One more direction to increase the level of use of the results of legal research is proposed to consider the establishment of a requirement for the use of the "batch" principle in the preparation of proposals for the improvement of legislation, the essence of such a principle is disclosed and attention is drawn to the expediency of using the experience of the Republic of Belarus on this issue.

It is proposed to recognize the practical value and use of scientific results as one of the main features of both the dissertation itself and the process of its protection, for which to develop and make appropriate changes to the normative legal acts regulating the process of certification of applicants of higher qualification.

Keywords: legal research, economics, research results, practical significance, use of results, directions for raising the level.